

V Loretu se uskutečnil 21. ročník festivalu Děťství a folklor, přehlídky dětí působících ve folklorních souborech, které pracují při italských školách, které se hlásí k projektu ožívování lidových tradic.

K festivalu je přičleněna i soutěž na zvláštní téma, která umožňuje účastníkům srovnat jejich přístupy ke zpracování významných tradičních zvyků. Letos se zúčastnilo 850 dětí, které ukázaly ve scénickém přepisu výsledky své výzkumné práce. Doprovázeli je jejich učitelé, vedoucí souborů a rodinní příslušníci. Atmosféra byla jako vždy radostná, upřímná a přátelská. Soutěže se zúčastnily i děti ze zahraničí (vícekrát již byly účastníky i soubory z České republiky) v rámci rozvíjení kulturních výměn mezi italskými a zahraničními dětskými soubory.

Pánové Pšenica a Michálek sledovali festival v Loretu se zájmem a ocenili jeho kvalitní organizační zajištění. Ostatně pro všechny přítomné členy IGF to byla bezpochyby velká příležitost poznat jednu z nejvýznamnějších akcí, kterou FITP pořádá.

Lillo, děkuji Ti jménem našich čtenářů za poskytnutí tohoto minirozhovoru, během něhož jsme se pochopitelně nemohli dostat ke všem Tvým aktivitám. Poprosím Tě proto ještě o krátké shrnutí. V čem všem se skutečně angažuješ a kde Tě nalezneme?

Dr. Lillo Alessandro:

- Presidente Federazione Italiana Tradizioni Popolari (FITP)
- Président Union Internationale des Fédérations des Groupes Folkloristiques Européés et Extraeuropéés (I.G.F.)
- President International Commission on Understanding, Support and Solidarity among all People of the World (IOV-UNESCO-VIENNA);
- Presidiummitglied International Organisation für Volkskunst (IOV)
- Vice President European Folk Culture Organization (EFCO)
- Membre Conseil International de la Dance (CID-UNESCO)
- Responsabile del Dipartimento del Folklore e delle Tradizioni Popolari dell'Associazione Internazionale Italiani nel Mondo.

E-mail: info@fitp.org, web: <http://www.fitp.org>, <http://www.fitp.org/igf.html>.

Připravil Viliam Dekan

Přehledky dětských souborů

Účast na přehlídkách dětských folklorních souborů v Uherském Brodě, ve Znojmě, Kyjově, Čejkovicích a Liptále mě vybízí k zaujatě nezaujatému pohledu na jejich průběh.

Uherský Brod

(reg. přehlídka Uherskobrodská)

Účinkující: „Handrláček“ Kunovice, „Malý Handrláček“ Kunovice, „Kuřátka“ Bánov, „Olšavěnka“ Uherský Brod, „Světlovánek“ Bojkovice, „Malá Nivnička“ Nivnice, „Děcka z Kunovic“ Kunovice, „Světlovánek“ (přípravka) Bojkovice, „Malučké Kuřátko“ Bánov, „Merynek“ Kunovice, „Veletánek“ Veletiny, „Malučká Nivnička“ Nivnice a „Kopaničárek“ Starý Hrozenkov

Porota: Jana Polášková (předsedkyně), František Synek a Jaroslav Schottel

Pozitiva: Prostředí kulturního domu dává velmi dobré prostorové možnosti nejen pro umístění souborů do šaten a tím klidnou přípravu vystoupení, ale také navodí klidnou atmosféru bez emocí. Pohodová práce poroty se shodným pohledem na uměleckou práci dětí, dobrá a podnětná beseda s vedoucími souborů vedená Janou Poláškovou.

Překoapení: Zaujala a diskuse poroty i vedoucích vyvolala především nekonformní vystoupení souborů vedených panem učitelem V. Ondrou, byť jeho některé závěry a scénické

postupy jsou na hraně výkladu obsahu práce s dětmi ve folklorním souboru.

Pořadatelé: Akci zajistil v celém rozsahu se skromným a nepočetným pořadatelským týmem Radel Všetěčka, byť jeho paní trávila v té době čas očekáváním dalšího potomka.

Diváci: Nebyli. Děti tančily (přesto však s velkou vervou a chutí i odezvou v hledišti a povzbuzováním) především sami pro sebe.

Negativa: Právě oni chybějící diváci. Uherský Brod v sobotu po obědě zažívá opravdu až příliš poklidné odpoledne a jeho obyvatelé nevytrhla z letargie ani historická vozidla ruské a německé armády, shromážděná dopoledne na brodském náměstí a přesně v poledne odjíždějící na nedaleké strání „rekonstruovat“ jednu z řady bitev svedených v okolí Uherského Brodu postupující Rudou armádou v dubnu 1945.

Znojmo (reg. přehlídka Znojma a okolí)

Účinkující: „Palavěnka“ Mikulov, „Palavánek“ Mikulov, „Dunájek“ Dolní Dunajovice, „Hrozének“ Bulhary, „Dyjavánek“ Znojmo, „Borověnka“ Valtice a „Hanýsek“ Šakvice

Porota Anna Maděričová (předsedkyně), Milan Zelinka, František Synek, Bohuslava Hamáková a paní učitelka z místní ZUŠ

Pozitiva: Krásné prostředí znojemského divadla, které děti vyzvalo k velmi dobrým vystoupením. Bezprostřední a milé uvádění souborů dvojicí malých moderátorů. Kvalitní doprovodný program pro děti v nedaleké školní budově.

Překoapení: Kladně hodnocená práce domácího souboru „Dyjavánek“ s dětmi a mládeží, v které se uplatnily nejen folklorní prvky (ty především), ale také prvky moderního tance a baletu. Vše doplněno kvalitní hudební stránkou velmi dobře a s citem reprodukovanou dětskou cimbálovou muzikou. Pěvecky všechny převyšoval kolektiv dětí z Šakvic.

Pořadatelé: Vedoucí domácího dětského souboru zvládli pořadatelské velmi dobře, v klidu a bez větších problémů. Pomoc poskytla také Krajská kancelář FoS ČR v Brně.

Diváci: Diváky zaplněné divadlo připravilo dětem krásné prostředí, v němž se jim určitě velmi dobře vystupovalo.

Negativa: Těsné prostory divadelního zázemí, v nichž se děti, jejich vedoucí i porota s muzikanty tísnili v malých šatnách a na chodbách. Nejednotná hlediska poroty na scénickou práci dětských souborů a její obsah, při nichž nově (moderně, nápaditě a zajímavě) pojaté pořady byly upozaděny na úkor tradičně sestavených skládačkových pásem písní, tanců a her.

Kyjov (oblastní přehlídka kyjovského Dolňácka a Ždánicka)

Účinkující: „Rosénka“ Milotice, „Ždaničánek“ Ždánice, „Marýnka“ Vracov, „Kyjovánek“ Kyjov, „Kyjovánek II“ Kyjov, „Podkověnka“ Svatobořice-Mistřín a „Lipinka“ Vracov

Porota: Anna Maděričová (předsedkyně), Romana Habarová, František Synek, Jiří Tománek, Radek Zapletal

Pozitiva: Prostory místního kulturního domu a především kvalitní doprovodný program sestávající z filmového představení a dodatečně společné neformální zábavy v kinosále. Děti přišel pozdravit také kyjovský pan starosta, který zůstal po celou soutěžní přehlídku. Shoda poroty na hodnocení jednotlivých souborů.

Překoapení: „Rosénka“ Milotice a oba domácí soubory nesoucí název „Kyjovánek“ a odlišení jen číslovkou. Kyjovské děti zaujaly podobně jako řada dalších pečlivou pří-

pravou. Na jejich příkladě bylo možno ukázat širší záběr práce v dětském souboru od stylizované formy scénického zpracování folkloru na straně jedné včetně práce s hudební předlohou k jednoduchému, ale přesto scénicky zajímavému uvedení pásma písní, tanců a her. Malé děti z Milotic, doprovázené velmi dobře hrající dětskou cimbálovou muzikou „Duvaj“, se představily s výchovně velmi dobře vystravěným pořadem o jarních hrách.

Pořadatelé: Folklorní sdružení Kyjovska a především manželé Hana a František Vašulkovi připravili společně dětem příjemný a nezapomenutelný den.

Diváci: Především rodiče místních souborů. Vytvořili však velmi příjemné a reagující shromáždění, které i ty nejmenší děti, snad poprvé účinkující na velké scéně, podpořilo a potěšilo.

Negativa: Postoje některých vedoucích a jejich malá ochota přijmout doporučení a dobře míněné rady z úst porotců. Neúčast dětských souborů z Veselska a Strážnicka.

Čejkovice (kraj. přehlídka jihomor. kraje)

Účinkující: „Kyjovánek“ Kyjov, „Dyjavánek“ Znojmo, „Palavánek“ Mikulov, „Břeclavánek“ Břeclav, „Veličánek“ Velká nad Veličkou, „Kopaničánek“ Starý Hrozenkov, „Lipovjánek“ Lipov, „Púčik“ Brno, „Ždaničánek“ Ždánice a „Slováček“ Brno.

Porota: Kateřina Macečková (předsedkyně), Eva Zehnalová, Anna Maďeříčová, Radek Zapletal, Bohunka Hamáková, Milan Zelinka

Pozitiva: Velmi podnětná vystoupení v širokém spektru scénického přístupu a zpracování dětského folkloru. Kvalitní hudební doprovody, velmi dobré zpěvy a nápadité pořady.

Překvapení: Soubor „Břeclavánek“, který spontánně uvedl hru dětí ve stodole. Z jejich pořadu, na němž se podílely menší i větší děti spojených skupin souboru, sálala bezprostřednost, vtip, napětí, dětská šikovnost, náznaky vztahů mezi dospívajícími chlapci a dívkami. V kostce a dovedné scénické zkratce vše, co se může dětem ve stodole při hře přihodit. Vystoupení bylo spontánně provázeno skandováním potleskem a ovacemi v hledišti přítomných dětí i rodičů.

Pořadatelé: Představitel Krajské kanceláře FoS ČR v Brně ve spolupráci s NIPOS ARTAMA připravili akce téměř na poslední chvíli a po termínu stanoveném vyhlášovatelem přehlídky (ovšem v dohodě s ním). Vyskytly se problémy v informovanosti souborů a poroty, která byla sestavena příliš nadregionálně (vedle zástupce Slovácka dále delegáti Brněnska, Hané a Laška), byť účinkující soubory byly spíše z jižních a jihovýchodních oblastí kraje.

Diváci: Především děti z účinkujících souborů a jejich doprovody nebo rodiče. Společně však vytvořili účinkujícím dětem na scéně velmi dobrou kulisu pro vystoupení, která citlivě a promptně reagovala potleskem na zajímavá místa jednotlivých pořadů.

Negativa: Nehodnocení jednoho ze souborů z důvodů nadpočetnosti dětí, byť soubor měl vyhlášovatelem cyklu

povolenou výjimku. Žádný doprovodný program a neřešený volný čas v době porad poroty a hodnocení. Pro větší část přítomných naprosto překvapivé znění výsledků a hodnocení.

Liptál

(zem. přehlídka moravských a slezských souborů)

Účinkující: „Děčka z Kunovic“ Kunovice, „Kopaničárek“ Starý Hrozenkov, „Krušpánek“ Velká Bystřice, „Slezánek“ Český Těšín, „Dyjavánek“ Znojmo, „Vizovjánek“ Vizovice, „Malá Ondřejnica“ Stará Ves nad Ondřejnicí, „Hlubinka“ Ostrava a „Veličánek“ Velká nad Veličkou, hosté „Groš“ Dolní Rožínka a „Pirouete“ Jeruzalem (Izrael)

Pozitiva: Velmi vkusně a zajímavě vyzdobený areál, dětem blízkými a známými pohádkovými motivy zhotovenými z květin z dílny Jiřího Basela. Úvodní setkání vedoucích souborů s představiteli obce, pořadateli a garanty přehlídky spojená se slavnostním obědem.

Překvapení: Pořad sestavený spíše s diskotékových tanců než z folklorních materiálů v podání hostujícího izraelského souboru. Příklad toho, kam až může vést hledání nových cest a podlehnutí módnosti světových hudebních rytmů a tanečních hitů.

Pořadatelé: Folklorní sdružení ČR a místní organizátoři Dětské dne vše (ovšem na poslední chvíli) zvládli vcelku dobře, včetně vydání sborníku, přípravy doprovodných akcí (výstava) a kvalitního zázemí pro hosty i účinkující.

Diváci: Ve velkém areálu jich bylo velmi málo. Ubývalo je citelně s odjíždějícími soubory, které nečekaly na závěr přehlídky.

Negativa: Pozdní informování souborů a nedostatek diváků. Nekolegální odjíždění souborů hned po vystoupení a nešikovnost či nezáměr o vystoupení kamarádů. Nepříliš šťastně sestavený sled souborů, který nedovolil pořadu vygradovat, ale jen plynout jako volná přehlídka.

František Synek

Mladina Plzeň – 50 let souboru

Lidové tradice, které ještě posílila Národopisná výstava československá uspořádaná v roce 1895, se zřejmě z celých Čech udržely nejdéle na Chodsku. Ještě v době mezi dvěma světovými válkami sklízely velké úspěchy především chodské dudácké muziky a na Domažlicku pracovaly některé národopisné soubory. Snahy o oživení lidových tradic prosazované po válce se proto na Chodsku, ale i v blízké Plzni setkávaly se značným ohlasem.

V roce 1954 začal v Plzni pracovat při tehdejším Závodním klubu V. I. Lenina „Soubor písní a tanců“. Vznikl spojením dvou kroužků, a to pěveckého a tanečního, k nimž se připojila ještě lidová muzika. Jeho první a hned úspěšné veřejné vystoupení se uskutečnilo jen jakoby na zkoušku v říjnu 1955, ale v prosinci téhož roku již mladý kolektiv realizoval svůj první celovečerní pořad.

Skutečně velké úspěchy se pak dostavily v následujícím roce, kdy se soubor poprvé zúčastnil „Chodských slavností“ v Domažlicích a za své vystoupení získal bronzový pohár. Účast

na dalších ročnících se také proto stala pro Plzeňské samozřejmostí. Vzápětí po tomto velkém ocenění získal soubor první místo v krajském kole tehdejší soutěže známé jako Lidová umělecká tvorivost.

Nemalý podíl na úspěších kolektivu patřil těm, kteří stáli v jeho čele. První čtyři roky to byli zakladatelé souboru František Brož a Josef Šlajs, po nichž přišly další osobnosti. Celé jedno čtvrtstoletí pracoval na tomto místě Jaroslav Edel, který mj. připravil taneční pásmo s názvem „Šumavské lendlery“. Delší dobu vedl kolektiv Miloš Vršecký, který byl zároveň dlouhá léta vedoucím taneční skupiny. Ten nastudoval dokonce několik zdařilých pásem, z nichž zřejmě k neúspěšnějším patřily tzv. „Plzeňské tance“, „Furiantí“, „Hyjta“, „Ó, radost má“, „Plzeňská svatba“, „Jihočeská kola“ či „Jihočeské tance“.

Práce vedoucích takovýchto souborů byla a stále je velice obtížná. Především musí překonávat pohodlnost členů a nepodléhat jejich nejrůznějším náladám. Navíc v době komunistické totality museli vedoucí přistupovat k některým opatřením, která ani jim nebyla vždy po chuti. Mnohá rozhodnutí vyžadovala od vedoucích osobností i určitou míru odvahy. Ale jen oni vždy mají představu, kam hodlají soubor dovést, a hledají pro takové kroky ty nejschůdnější cesty.

Vedle nezbytného nadšení členů souboru se o dobré výsledky práce zaslouhovali již od počátků mnozí jeho spolupracovníci, zejména někteří tehdejší členové Divadla J. K. Tyla. Jmenujme např. Josefa Nehonského, který s taneční složkou nastudoval vlastní zdařilá choreografická pásma s názvem „Pod šable“ a „U kanónu stál“, či Věru Untermüllerovou, která připravila pásma „Plzeňská polka“ a „Pilky“. Taneční skupinu souboru dále formovala i Mariana Klementová, autorka pásma „Na chodské návsi“, Věra Rozsypalová s pásmem „Ježek“ a další.

Rovněž v čele lidové muziky, jejíž obsazení se nelišilo od tradičně ustáleného, stála řada osobností. Nejdlejší dobu, a to celkem 12 let, to byl hráč na dudy Václav Švík, ale také Miroslav Šmíd, Josef Fiala a Zdeněk Konečný. Připomeňme i působení Jaroslava Krčka, Milana Smoly či Jaroslava Vovsa. Muzika se časem stala velice tvárnou součástí souboru a byla schopna vystupovat i samostatně.

Prvních deset let (od roku 1954 do roku 1963) patřil k souboru také pěvecký sbor, kde se jako sbormistři prosadili např. Josef Šlajs či Zdeněk Hlávka. V dalších letech začali se sou-

borem spolupracovat pouze sóloví zpěváci, což zůstalo až do současnosti.

Historie činnosti souboru přináší jména dalších spolupracujících významných osobností. V první řadě je nutno jmenovat hudební skladatele a upravovatele, z nichž mnozí jsou svým vztahem k lidovému umění proslulí. Jejich úpravy lidových melodií spočívají v tom, že je rozvíjejí podle požadavků choreografie tanců. K nejčastějším upravovatelům patří člen „Konrádyho dudácké muziky“, známý národopisný pracovník Vladimír Bajer či Jaroslav Krček, a zejména jeho bratr Josef Krček, který je autorem hudby k rozsáhlým pásmům „Husaři, husaři“, „Ó, radost má“, „Hyjta“, „Furiant“ a „Šumavské lendlery“. Úpravám lidových písní se věnovaly také některé další osobnosti.

V 60. letech došlo poprvé ke změně názvu souboru, kdy se kolektiv stal „Souborem písní a tanců Škoda Plzeň“. Umělecké zaměření se však nezměnilo. Kmenový repertoár stále tvořily české tance a písně především ze západočeského kraje, a to z Chodska a Plzeňska. Soubor však nastudoval také ukázky tanců z ostatních výraznějších národopisných oblastí Čech, kterými doplňuje programy svých zahraničních zájezdů. Evergreenem se stalo např. pásmo chodských tanců se zpěvy nazvané „Na chodské návsi“ zpracované Marianou Klementovou s hudbou Josefa Krčka, které soubor uváděl dlouhá léta. Ale našli bychom tu také např. chlapecké tance z moravsko-slovenského pomezí („Pod šable“) párové lašské tance („Pilky“), pásmo východoslovenských tanců aj. Tanečníci a zpěváci používají čtyři druhy většinou stylizovaných krojů: plzeňský, chodský, jihočeský a doudebský. Určitou raritou jsou kroje rumunské, které souboru věnovala rumunská delegace při návštěvě Plzně. Jako poděkování nacvičili tanečníci několik tanců rumunských.

Každoročně pořádá soubor desítky vystoupení a koncertů, z nichž však jen několik se koná přímo v Plzni. Kromě „Chodských slavností“ účinkoval dokonce vícekrát např. na festivalu ve Strážnici a pravidelně se zúčastňoval všech domácích soutěží. Své umění předvedl v celé řadě našich dalších měst. Na mnoha domácích vystoupeních se často dělil o program s některým hostujícím kolektivem, ať už z domova nebo ze zahraničí. A v zahraničí také realizoval většinu svých pořadů.

Poprvé vyjeli Plzeňští do ciziny již v roce 1958 a směřovali k sousedům do tehdejší Německé demokratické republiky, kde pak hostovali ještě více než desetkrát. Účinkovali rovněž

v bývalé Spolkové republice Německo. Sedmkrát se představili ve Francii, pětkrát ve Španělsku a osmkrát dokonce až v Japonsku. Po třech zájezdech směřovali do bývalého Sovětského svazu a do Spojených států amerických. Polsko, Itálie, Belgie, Portugalsko a Řecko navštívili dvakrát a po jednom zájezdu uskutečnili do Finska, Lucemburska, Rumunska, Bulharska, Jugoslávie, Velké Británie, Holandska, Slovinska, Švýcarska a Mexika. Pokud se dnešní soubor Mladina zúčastnil v zahraničí některého ze soutěžních festivalů, téměř nikdy se nevrátil bez nějakého významného ocenění.

Ze zahraničních zájezdů si členové souboru přivážejí především dobrý pocit z úspěšných vystoupení, ale k nejpříjemnějším patří podle kroniky zážitky během vyhlášení výsledků při soutěžích. Zájezdy slouží i k navazování přátelství s mnoha dalšími obdobnými soubory z celého světa a k setkávání s krajany usedlými v zahraničí. Účastníci zájezdů se nevyhnou ani zážitkům méně příjemným, jako jsou např. dlouhé únavné jízdy autobusy.

Již v roce 1972 nahrála lidová muzika souboru svou první gramofonovou desku, když rok předtím natočil celý kolektiv první televizní film nazvaný „Píseň, to je touha“. Postupně připravila lidová muzika ještě dvě další desky, hlavně s úspěšným pásmem „Husaři, husaři“ („Husarská balada“), což je suita vojenských písní a tanců, s níž soubor získal řadu ocenění. Druhou stranu nosiče pak tvoří pásmo svatebních písní s názvem „Už jede muzika ke dvoru“. Deska z roku 1997 nese název jiného úspěšného pásma „Ó, radost má“. Pro potřeby televize vznikly rovněž další dva snímky: „Robota je zrušena“ z roku 1982 a zatím poslední z roku 2001 nazvaný „Národopisné dny na Plzeňsku“.

Plzeňský lidový soubor, který přijal v roce 1994 zatím poslední pojmenování „Mladina“, slavil na podzim roku 2004 dvěma koncerty 50. výročí svého trvání. V současnosti má přes 40 členů, z čehož je 15 tanečních párů a zbytek tvoří lidová muzika a zpěváci. Členové taneční skupiny však podle potřeby přispívají i zpěvem. Vedle kolektivu dospělých pracuje stejně početný přípravný dětský soubor „Mladinka“.

Za vysokou úroveň interpretace lidových písní a tanců získal soubor během padesáti let svého působení tolik ocenění, že jejich seznam by jistě zaplnil několik stránek. Mnoho chvály bychom našli rovněž v novinách a odborných časopisech. Jako příklad uvedme recenzi po provedení pásma „Husaři, husaři“, kdy se v novinách psalo, že jeho scénické ztvárnění plzeňskými Škodováký v lidech nejen tajilo

dech, ale ukázalo na dosud neodkryté možnosti práce s lidovou písní. Jinde čteme, že celé vystoupení splnilo svůj záměr: rozdalo lidem radost a poskytlo jim pěkný zážitek z vysoce uměleckého předvedení českého folkloru.

Pochvalné poznámky nacházíme i v kronice souboru. Např. choreografka Libuše Hynková z Prahy napsala: „Co Čech, to muzikant! Ale také tanečník a zpěvák! To platívalo. Dnes při těch slovech trochu nejjistě přešlapujeme, pokud se dokonce neděšíme. Ale u Mladiny to platí stále! I když každý z nich profesí kotví jinde. Spojuje je zdravá a opravdová chuť hrát, zpívat a tančit, a to nejen pro sebe, ale i na prknech, která znamenají svět.“

Podobně se o práci souboru „Mladina“ vyjádřil Jan Rokyta, který napsal: „...a tak se pořád snažíme zanechat po sobě odkaz, dědictví či alespoň stopu. ... Podařilo se nám žít v době, která už umí předávat do budoucnosti poselství našeho zpívání a muzicírování, poselství lásky ke své dědině, krajině, ke svému národu. ... Mladina a její dobré dílo patří k tomuto poselství zcela přirozeně a neodmyslitelně. Zpěv a muzika mne oslovují silou hudební, poctivostí, svobodnými křídly vašich pěkných talentů (a talentek), ale i respektováním starozákonních řádů, nikým nezrušitelných. Spolehlivým barometrem pravdy mně při poslechu byl opakovaný a vzrušující mráz po zádech – ten se nemýlí.“

Vhodnější slova uznání půl století trvající práce souboru „Mladina“ by se těžko hledala. A tak si lze jenom přát, aby jeho další činnost byla stejně úspěšná a budoucímu publiku přinášela stejnou radost jako dosud.

Jaroslav Fiala

Alfa a omega folkloristy

Takto zajímavě až tajemně pojmenovali vedoucí a členové souboru „Žerotín“ Strážnice slavnostní koncert k 35. výročí jeho založení.

Zájem podpořila také zdařile ve vínové červení provedená pozvánka s textem barvy šedé, oznamující základní data o tvůrcích a účinkujících koncertu. V jeho průběhu jsme si ve spojovacím průvodním slově sestaveném Jiřím Pajerem a zajímavě prezentovaném formou jednoho mužského hlasu (Jan Gajda st.), zaznívajících ze záznamu do ztemnělého sálu, připomněli životní osudy novorozence, batolete, hošíka či dívky, mládence a panny, nevěsty, ženicha, jakož i radostí i strastí života manželského.

Alfou a omegou slavnostního koncertu se tak staly rozverně až humorné, vážné i veselé, celosouborově i komorně ztvárněné epizody z jednotlivých období lidského bytí. V taneční části pořadu jsme se s aktéry mohli vrátit do šťastného, bezstarostného a nezbedného dětství a mládí. Vzpomněli jsme si na peripetie prvních lásek a namlouvání, a po chvíli putovali s regruty do širého kraje. V jednu chvíli jsme dojatě sledovali svatební obrázek, abychom posléze zaplesali nad vtipně

vystavěnou scénkou hospodských flamenů a jejich neméně rozverných manželských poloviček. Upoutala nás posedlost a radost mladých při tancích z blízké Myjavy nebo Hornácka, jakož i vytančenost, zaujetí a grandióznost projevu bývalých členů souboru při strážnických verbučcích nebo poutavých strážnických danajích. Vyváženosti a dobrému vyznění celého programu prospělo zařazení stále výtečných „kmenových“ zpěváků a zpěvaček (Josef Košťuřík, Marie Holubíková, Jitka

Černá, Alžběta Bačíková, Ludmila Pteříková), jako i doprovod tří vyhraných strážnických cimbálových muzik.

Soubor „Žerotín“, podobně jako před časem další strážnický soubor „Danaj“, se svým příznivcům představil ve velmi dobré konstelaci. Jubilující kolektiv má mladou základnu, s níž vedoucí Eva Vajčnerová evidentně velmi dobře rozvíjí své dlouholeté zkušenosti i znalosti získané od prvního vedoucího souboru Jana Loutchana. Chlapci i děvčata, jejichž průměrný věk určitě nepřekročil 19 let, tvoří na první pohled jednolitý a dobře motivovaný tým. Většina má kvalitní základy taneční průpravy, která je nezbytná pro poutavá a divácky zajímavá scénická choreografická představení. Své velmi dobré technické taneční vybavení doplňují tanečníci a tanečnice přirozeností a temperamentem svého mládí. Výsledný scénický obraz je kompilací všech těchto souborových aktiv. S počtem repríz uvedeného pořadu nebo jeho jednotlivých částí vzroste taneční jistota členů souboru a jejich taneční projev se vytříbí v ještě vyšší stupeň dokonalosti.

Z koncertu, který autorsky připravil Vítězslav Hořák a jehož režii vedla Danuše Adamcová, bylo zjevné, že také vokální stránce je v kolektivu věnována patřičná pozornost. Přirozený pěvecký projev chlapců i děvčat je stylově bezproblémově a čistě tvarován a rozvíjen spoluprací s cimbálovými muzikami. Při sborových projevech je vhodně užíváno dvojhlasů a vokální přednes s dobrou artikulací není poznamenán nejednotností slovního vyjadřování, tak

častého u některých jiných moravských souborů, ústícího u nich v problém se srozumitelností vokálních nebo slovních sdělení. Za zvážení by stál ještě větší důraz a zlepšení dynamiky zpěvu ve vztahu k textovému obsahu a k vyjadřovanému citovému prožitku.

Pečlivě byly tvůrčím týmem vybrány vizuální prostředky. Především krojová pestrost byla další ozdobou jubilejního koncertu. V programu byly užity nejen pracovní, všední a sváteční strážnické kroje, ale také kroje kopaničářské, hornácké a bílovické. Jinak skvělé krojové výbavě trochu uškodila skutečnost, že v úvodní části neměla všechna děvčata spodní sukni, čímž nechtěně (opakovaně a v nevědomosti s patřičnou radostí vyvolávající odezvu v sále) nabídl níže pódia sedícím divákům pod rozevřátou zástěrou a svrchní sukni lákavou podívanou do míst, která na scéně až tak často k vidění nebývají... Jednotlivá programová čísla ústrojně doplňovaly vhodně zvolené rekvizity, k nimž patřily předlouhá i malé žile s mašlemi v šlaháčkovém pásmu, karafy s vínem a voničky ve svatebním obrázku či tupláky s pivem v rozverném „Zpívání na pivo“. Začlenění rekvizit do pořadu bylo smysluplné, jen ojediněle nebylo dořešeno jejich využití v průběhu celého výstupu. Výzdoba scény s šedou barvou pozadí byla jednoduchá a soustředila se na symboly historické části města Strážnice (věže klášterního kostela a Bílé věže) a nápis Žerotín s číslicí 35, barevně vyvedenými kontextu pozvánky ve vínově červené, čímž výtvarná stránka jubilejního koncertu i jeho scénický tvar tvořily jindy u podobných výročí vzácnou shodu a jednotu.

Slavnostní koncert kvalitně ozvučilo Studio Rajchman Dolní Bojanovice nemnoha mikrofony, které nerušily divác-

kou podívanou, ale vhodným uspořádáním, včetně využití mikroportů u sólistů s party mluveného slova, podpořily celkové vyznění pořadu.

Diváky naopak rušilo časté vstupování tvůrců video- a fotodokumentace přímo na scénu nebo do prostor pod jevištěm. Udivující je to tím spíše, že dnešní filmová i fotografická technika a kvalita objektivů i dostatečná intenzita osvětlení scény dává možnost pořizovat obojí dokumentaci bez opakovaných rušivých vstupů do výhledu diváků.

Alfa a omega folkloristy. Slavnostní koncert souboru Žerotín. Autor: Vítězslav Hořák, režie: Danuše Adamcová, průvodní slovo: Jiří Pajer a Jan Gajda. Účinkovali: stávající členové souboru, zakladající členové a střední generace členů, J. Košťurík, M. Holubíková, J. Černá, A. Bačíková a L. Petříková. Doprovázely Cimbálová muzika Strážničan s primášem V. Pálenským, Cimbálová muzika pod vedením M. Kolacie a Cimbálová muzika Purkyňova gymnázia ve Strážnici. Strážnice, Dům kultury Strážničan, sobota 16. 4. 2005, 19.30 hodin.

František Synek

Záhorské tance

Z podnětu etnochoreoložky Zdenky Jelínkové v Muzeu Komenského v Přerově vyšly „Záhorské tance“ sběratelky Oldřišky Čočkové a Marie Pazderové – Mrvové, jak je zapsaly na Záhoří v padesátých letech 20. století. Publikace je doplněna odbornými studii (F. Hýbl: „O sběratelkách a spoluautorech“, Z. Jelínková: „O tancích z Lipnického a Hostýnského Záhoří“, P. Klapil: „Nápěvy lidových písní Záhoří“, A. Dohnal: „Lidové muziky na Záhoří“ a H. Lisická: „Lidový oděv na hanáckém Záhoří“). Historii a současnost v kostce sepsal František Hýbl a k ní také vybral dobové pohlednice a fotografie i znaky obcí. Publikace je doplněna

mapou Josefa Klvani a Ondřeje Pische, zpracovaná v letech 1892–1907, Haná dle kroje.

Muzeum Komenského už v roce 1998 vydalo sborník „Lidový oděv a tanec na Hané“. O rok později pak „Záhorský zpěvník“ uspořádaný Pavlem Klapilem a v roce 2002 knihu Miroslavy Ludvíkové „Lidový kraj na Hané“. Děkujeme všem, kdo se vedle autorů na těchto publikacích podíleli.

Lipina Vracov čtvrtstoletá

Své nemalé jubileum si v sobotu 7. května dvěma koncerty připomněli současní i bývalí členové, příznivci a přátelé souboru Lipina. Koncerty se uskutečnily v divadelním sále vracovského kulturního domu a byly ozvláštněny vystoupením hostů. K nim patřil nejen vracovský rodák Zdeněk Fridrich, profesionální pilot, který řadu let pilotoval letouny české vládní letky a cestoval po světě s prezidentem Václavem Havlem. Jeho zajímavé vzpomínky, jakož i ohlédnutí o polovinu půlstoletí zpět k počátkům souboru tehdy založeného místním učitelem Zdenkem Hlavsou v podání sběratelky lidových písní a tanců na Kyjovsku Milady Bimkové, bylo osvěžením každého pořadu.

Slavnostní koncerty nazvali vedoucí souboru titulem Návraty. Pro diváky bylo připraveno bezmála dvacet programových vstupů, z nichž šest bylo tanečních, čerpajících z oblasti Kyjov-

ska a příhraniční Myjavy (Verbuňk, Skočná, Kohúti, Tance z moravsko-slovenského pomezí, Vrtáky, Skočné). V těchto pásmech se soubor představil jako kolektiv s jistotou zpívající, s dobrou taneční technikou a znalostí tajů prezentovaných tanců. Jejich choreografie jsou nenáročné, přesto však výstižné, podtrhující charakter tanců a vypichující jejich základní taneční provedení. Představené tance umocnilo jejich uvedení ve slavnostních vracovských krojích. Škoda, že kroje z Myjavy užila pouze děvčata, kdežto chlapi účinkovali ve svých – vracovských, což působilo mírně násilně a neústrojně. Mezi zajímavá taneční čísla patřila také pásma točivých tanců z Kyjovska v provedení bývalých členů souboru Lipina za doprovodu Cimbálové muziky z Mikulčic s primášem Pavlem Klubusem, která soubor doprovázela více než deset let, a na slavnostním koncertu vystoupila jako host.

Mezi určitě nejzajímavější pasáže koncertů patřila tři tematická pásma, z nichž dvě předvedla dětská Lipinka (Vynášení Smrtky – Královničky, U vody, Vinobraní). Děti projevily hravost a dobrou znalost základů scénické práce. Jejich pásma byla přirozenou hrou a hlavně v pásmu U vody také dětskou radostí a zábavou. Velmi dobré byly v tomto čísle staršími dívkami prezentované pradelny, které na scéně vhodně využily řadu rekvizit, důležitých při praní a sušení prádla a ukázaly znalost starých pracovních postupů spojených s praním prádla.

Jubilující Lipina se v polovině programu představila novým tematickým pásmem Vinobraní, v němž autor užil a poznamenejme, že dobře propracoval, zajímavé nápady (ztvárnění růstu vinného keře, udržování vinohradu, sběru hroznů, lisování i následné opojnosti mladého vína) v barevné kompozici bíle oblečených dívek se zelenými stuhami a chlapců v pracovních vracovských krojích, čímž naznačil další směry možného rozvíjení uměleckého potenciálu kolektivu. Ty mohou spočívat v netradičních choreografických nápadech a jejich propojení do polohy veselých, slovně hereckých scénických

výstupů. Ve vazbě na skutečnost, že ve Vracově má ochotnické divadlo dlouholetou tradici a hluboké kořeny (připomeňme, že zde prožíval své herecké počátky také známý herec Národního divadla a vracovský rodák Josef Somr), mohly by koncerty souboru Lipina nenáročně herecké a vtipné slovní pasáže oživit a zajímavě doplnit. Tuto skutečnost podpořil i bouřlivý potlesk a divácká odezva na uvedené výstupy při jubilejních koncertech.

V pořadu zaznělo v podání zpěvaček i zpěváků také několik sólových vokálních výstupů, jakož i sborový zpěv (Halekačky), provedený dívkami zpívajícími na scéně i v hledišti. Právě v sólových zpěvech a také ve hře mladé a nedávno sestavené cimbálové muziky Lipina s primášem Ríšou Sasínem, má soubor nemalé rezervy. Věřím, že zdařilý, nenáročný a poctivě s nadšením mládí pojatý doprovod tanečníků při slavnostním koncertu, bude mladým hudebníkům povzbuzením do další umělecké práce, a že se brzy stanou tanečníkům a zpěvákům dobrými partnery a umocňující jistotou, která každý soubor při tanci povznese do vyšších uměleckých a tvůrčích sfér.

Slavnostní ráz koncertů podpořila pěkně vyzdobená scéna a pečlivá krojová příprava. Jubileum doprovázelo vydání souborových pohlednic, výstava fotografií z dosavadní činnosti Lipina, a také následné přátelské posezení členů souboru a příznivců při neformální besedě u cimbálu.

Slavnostní koncert souboru Lipina Vracov – Návraty. Účinkovaly soubory Lipina (vedoucí M. Glac) a Lipinka (vedoucí E. Gasnářková, M. Glacová a M. Klímková). Scéna D. Martinásková, světla D. Gasnárek, kroje S. Holčmanová, J. Machačová, M. Sasínová. Sóla M. Glacová, V. Sasínová, R. Sasín a M. Štefanov. Průvodní slovo J. Břežinová a M. Horká. Dům kultury Vracov, 7. května 2005, 16.00 a 19.30 hodin.

František Synek

Vyškovský Klebetníček slavil jubileum

Letos dovršil 35 let své existence dětský folklorní soubor „Klebetníček“ z Vyškova. Jeho členy jsou děti od tří do patnácti let a soubor zpracovává folklorní materiál nejen z Vyškova, ale z celé Hané. Vystupuje pravidelně na různých folklorních festivalech a přehlídkách nejen na Hané (např. od roku 1982 účinkuje na Hanáckých slavnostech v Prostějově), ale i mimo region. Již čtyřikrát byl hostem Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici a reprezentoval naši republiku už třikrát na mezinárodním festivalu v Karlsruhe v Německu. Hanou představil i na mezinárodním festivalu v Luhačovicích. Svě jubileum oslavil soubor v pátek 27. května vystoupením ve vyškovském Besedním domě. V pestrém pořadu ukázal průřez svým repertoárem z posledních let. Zahájily starší dívky, které na louce vily věnečky, pak přišly nejmenší děti, které si hrály s panenkami. Pak už v dalších číslech vystupovaly větší i menší děti společně a předvedly různé dětské hry, písně, říkadla i tance. V pásmu „U potoka“ se objevil i jediný chlapec – jinak je soubor čistě dívčí.

Po vystoupení souboru se představilo několik jeho bývalých. Napřed to byla manželská muzikantská dvojice

(housle – kontrabas) se svými malými dvěma dětmi, která nyní působí v Opavě. Pak dívka, která se věnuje zpěvu na ZUŠ, zazpívala několik písní. Poté trojice tanečníků ze souboru Trnka. V ní tančila i někdejší členka „Klebetníčku“, předvedla hanácký tanec „Trojke“ v úpravě Leoše Janáčka. Pak už přišli gratulanti – členové partnerské „Trnky“ a také představitelé města Vyškova v čele se starostou, kteří předali ocenění a dary vedoucí souboru Marii Pachtové (ta celý program uváděla svým krásným hanáckým nářečím, z něhož ale podle potřeby přecházela i do spisovné češtiny) a jejím kolegyním Zdence Rotreklové a Aleně Štěrbové i dalším, kdo se podíleli na úspěšné činnosti souboru.

Pavel Šafařík

Ve Strážnici na Hradišťanu

Když jsem přišel v sobotu 7. května do Kulturního domu Strážničan na vystoupení souboru „Hradišťan“, jen tak nějak v podvědomí jsem tušil, co bych měl od tohoto souboru čekat. Vždyť „Hradišťan“ sleduji již dlouho, obzvláště jeho vývoj v posledních letech pod vedením choreografky Ladky Košíkové. A stále je co sledovat! I když se mnou nemusí zastánci toho „čistého“ souhlasit. Cesta, kterou se dali, nebyla určitě snadná. Vždyť kolik bylo polemik o tom, co se to s „Hradišťanem“ děje? Víím, dost tanečnic a tanečníků, kteří nesouhlasili s touto cestou, odešlo. Ale taky víím, že se úspěšně zařadili do jiných výborných souborů. Ale takový už je život. Zůstali ti, kteří se s Ladkou ztotožnili a je vidět, že to co dělají, dělají s láskou. Jediné, co mě snad na tomto vystoupení zarazilo, byla poměrně slabá účast z řad strážnických souboráků. A to je jich ve Strážnici (ve třech souborech) na zaplnění půl sálu místního kulturního domu. Na tomto místě se dá jen konstatovat: Vaše škoda!

Ale k samotnému vystoupení. „Hradišťan“ předvedl scénickou taneční ko-

láž Rákoš Rákoczy na motivy stejnojmenného baletu s hudbou Leoše Janáčka a novým librettem režisérky Magdaleny Švecové v choreografii Ladky Košíkové. Z tohoto večera jsem odcházel s obrovským zážitkem a troufám si říct zcela fascinován. (To nejsou velká slova, je to o pocitu).

Asi u 50ti minutového programu je stále plné jeviště, i když jen při max. šesti párech. Tanečníci se výborně vpořádali s tímto námětem a hudbou Leoše Janáčka. Zaznívají zde tance lašské, hanácké a moravské, ale i písně jako „Sivá holubičko...“, „Tetko, kam jdete...“ nebo třeba „Komáři se ženili...“ Vesele i vážně, tak na mě působilo zpracování tématu lásky, bolesti, radosti i strasti. A právě zde jsem si uvědomil tu hranici mezi scénickým tancem vycházejícím z lidových kořenů a baletem. Vynikající taneční výkony jsou na jevišti doplněny videoprojekcí, která tvoří další formu sdělení.

K závěru bych si dovilil citovat choreografku L. Košíkovou: Mně jde o to, aby v díle byla zachována podstata lidového umění, což jsou neměnné principy bytí a nebytí člověka, které tady jsou odnepaměti. To si myslím, že je pro zpracování to podstatné. Nejde přeci o to přenést na diváka snůšku tanců, cifer a líbivosti krojů, ale jít až na dřevě písní, tanců a původních rituálů. Myslím si, že tím bude zachována podstata lidové kultury.

A na úplný závěr: Díky! Díky tanečnicím, tanečnickům, choreografce i režisérce.

Hradišťan. Rákoš Rákoczy. Scénická koláž. Hudba Leoš Janáček, scénář a režie Magdalena Švecová, choreografie Ladislava Košíková. Strážnice. Kulturní dům Strážničan, 7. května 2005.

110 let od Národopisné výstavy československé

Konec 19. století byl dobou nástupu technické společnosti, ale i obdobím výrazného kulturního přelomu, hledajícího inspiraci v zapadající minulosti. Doba secese, historismu, sběratelství a také velkých výstav. To vše se promítlo do nastupujícího národopisného hnutí a dalo, díky velkým tvůrčím osobnostem, ale i širokému zázemí české společnosti, vzniknout jedné z nejvýznamnějších kulturních akcí 19. století – „Národopisné výstavě československé“, konané v Praze roku 1895. Tato výstavní akce však nebyla ve svém oboru první. V obecném měřítku ji předcházela již v roce 1891 národopisná expozice „Česká chalupa“ na známé „Všeobecné zemské jubilejní výstavě“. Právě z úspěchu této, poměrně skromné akce, vznikla myšlenka na samostatnou národopisnou výstavu. Během čtyř let bylo toto velkolepé dílo skutečně vytvořeno – a nebylo to jen dílo výstavní. V souvislosti s přípravou a realizací „Národopisné výstavy“ vznikl vlastní vědní obor – národopis, byly založeny vědecké časopisy a společnosti, posléze národopisná muzea a pevné místo získalo i folklorní hnutí. Toto velké společenské a svým dílem i národní vzednutí představovalo jistý závěr období národního obrození. Proto se k tomuto tématu vracíme i po letech.

U příležitosti jubilea, tedy stého výročí „Národopisné výstavy československé“, proběhly dosud v naší generaci nevidané akce. Jejich mimořádnost byla ve společném plánu oslav v různých národopisných institucích, společnostech, muzeích, zastupitelských úřadech, folklorních souborech, mezi příznivci a nositeli hodnot tradiční lidové kultury. Svým způsobem se tak zopakovala situace z konce 19. století, kdy vnikaly krajinské výstavní výbory, oblastní výstavy, nadšeně se sbíral v terénu národopisný materiál – a hlavně zbudovala se velkoryse pojatá expozice na pražském výstavišti spolu s rozsáhlým skanzenem, doprovodnými folklorními a zvykoslovnými pořady. Prostě Praha i celá zem žila od května do listopadu 1895 „Národopisnou výstavou“.

V roce 1995 se svět českého národopisu s jubileem vyrovnal velmi důstojně, adekvátně době a profesní zralosti

oboru. Vedle zmíněných regionálních oslav celek završovaly dvě významné akce konané v Praze. Byla to rozsáhlá „Národopisná výstava 1995“, uspořádaná v Národním muzeu ze sbírek jeho Národopisného oddělení – celku, vzniklého ze zmíněné výstavy před sto lety. Druhá významná akce se týkala prezentace folkloru. Byly to velkoryse pojaté folklorní koncerty, trvající týden od 15. května 1995 na pražském Žofíně. Ve světě souborů jsou tato mimořádná setkání stále v živé paměti. Uběhlo 10 let a zmíněné výročí se připomnělo v poněkud změněných podmínkách. Za uplynulé desetiletí uzrál a zrealizoval se nový projekt moderního národopisného muzea, které dostalo nejen novou tvář tradičního sídla, Letohrádku Kinských ve stejnojmenné zahradě v Praze na Smíchově, ale i nový název – „Museum“, v němž se budou programově propojovat významné složky národopisu, obecněji etnologie.

Úvodní akce, připravená právě ke 110. výročí zmíněné výstavy v roce 1895, se konala pod názvem „Národopisná slavnost v Kinského zahradě“ v nově zrekonstruovaném areálu muzea a přilehlé zahradě. K realizaci se spojily tři instituce – Národní muzeum a jeho Národopisné oddělení, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, útvar ARTAMA a Sdružení pro dětskou taneční tvořivost, za finančního přispění Ministerstva kultury. Po dva dny – 21. a 22. května se zde

odvítel kvalitní národopisný program, propojující dvě základní složky tradiční kultury – lidové výtvarné umění a folklor.

Národní muzeum připravilo v obnovené výstavní síni letohrádku retrospektivní výstavu – „Obnova Národopisného muzea v Praze“ a zmíněné dvě instituce zajistily múzickou sféru programu, dvoudenní koncertní pro-

gram vybraných souborů z Čech, Moravy a Slezska, konaný v nádherném prostředí Kinského zahrady. Nezapomenutelnou částí programu byla komponovaná přehlídka lidových krojů, uspořádaná v interiéru empírového letohrádku, otvírající nejen celou slavnost, ale vpravdě i celou, po mnoho let uzavřenou a složitě opravovanou budovu muzea, která dnes svítí dobovou krásou architektury a již nedočkavě čeká na vlastní otevření „Národopisného muzea – Musaiou“, které se plánuje na září tohoto roku. O tom však více přístě.

Jiřina Langhammerová

Slavnost v Kinského zahradě

Slavnost, která se konala ve dnech 21. a 22. května u příležitosti 110. výročí „Národopisné výstavy československé“, představuje velmi významnou událost v dějinách naší kultury.

Ze shonu, hluku a vedra pražských ulic jsem ráda stoupala vzhůru do svahů zahrady Kinských – do ticha ptačího zpěvu, do vlahé zeleně trávníků, do vůní kvetoucích keřů a stromů pozdního jara. Slunečně žlutý – nově restaurovaný Letohrádek zářil vstříc návštěvníkům slavnosti a nad ním, na nejvyšší terase, lákaly k usednutí desítky bílých křesel, volně rozestavených proti přírodnímu jevišti.

Samotné jeviště bylo překrásné a dokonale funkční – svým umístěním do nejbližšího okolí zahrady i do dale-

kých výhledů z terasy. Nizounké, snad jen čtvrt metr zvýšené podlaží nad trávníkem – pevné desky s moderním potahem, tak potřebným pro tančící nohy. Pozadí jeviště tvořilo modré jarní nebe. Vysoko na něm bezzvučně prolétala stříbrná helikoptéra, občas se zastavila – bez pohybu – jako vážka v rákosí a zas odlétala. Mezi podlahou a nebeským pozadím kreslily nám zajímavou linku horizontu obrysy moderních i historických budov Prahy v dálce. Slunce za našimi zády dokonale osvětlovalo podvečerní jeviště.

Těšila jsem se z nové, živé kulturní příležitosti, kdy se začnou představovat Pražanům i hostům Prahy mladí z předních folklorních těles z Čech, Moravy a Slezska. Přitom odborná zkušenost pracovníků Národopisného muzea i Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu – útvar ARTAMA – zaručovala v mých očích vynikající výběr.

Ve vystoupeních prvního dne, která jsem viděla, prokázali organizátoři i většina souborů také cit pro styl příležitosti, pro kterou vystupovali.

Objednávka zněla „spíše komorní program – harmonizující s krásou zahrady, půvabem Letohrádku a odbornou váhou obnoveného celku české tradiční kultury“.

„Jarošovci“ z Mělníka přinesli atmosféru „Vinobraní“ v lehce načrtnuté zkratce – ve výběru tanců poutavě a v jejich – už osvědčené úrovni – nápaditého rozvíjení, zvládnutého výrazově, technicky i stylově.

„Kohoutek“ z Chrudimi příjemně překvapil pohybovým humorem i výběrem efektních i zdravě robustních prvků – podaných spíše v rozpracovaných náladách jednotlivých výrazných tanců než v dějových formách.

Oba dva vstupy muziky „Vycpálkoviců“ příjemně vystřídaly tanečně-pěvecká čísla a vedle osvědčené muzikantské úrovně přinášely vtip v textech i rytmech.

Taneční skupina „Vycpálkoviců“ s muzikou „Rozmárynek“, na které se vždy těším, se účastnily – žel pro mne – až druhého dne slavnosti, podobně jako „Krušnohor“ z Chomutova.

„Olšava“ z Uherského Brodu ve své první – humorně zamýšlené části – s už obnošeným tématem převleku chlapa za ženu – nikoho nerozesmála. I když „někdo to má rád horké“ – věru nestačí jen vycpat si prsa. Soubor potěšil až svými párovými tanci v druhé půlce.

Vyvrcholením programu byla vystoupení dvou našich vynikajících souborů, „Hlubiny“ z Ostravy a „Mladiny“ z Plzně. Obě měla mimořádný ohlas, obě zapůsobila jak hlubokým citovým předáním výrazu tanců, které ztvárňovala, tak mistrovstvím specifické taneční techniky, kterou oba soubory ovládaly. Výborné bylo i podání jejich muzik, a to v doprovodu i sólově.

„Hlubina“ – soubor, jehož základem je folklor těšínského a opavského Slezska, Lašska a Ostravy nás potěšil v jemném tanci deseti párů úvodní „Trnky“, v cifrách mužů v tanci „Kalamajka“, ale skutečně nadchl oběma tanci vždy v podání jediného páru: „Ruskou polkou“ s neobyčejnou invencí pohybových variací a přirozenou radostností a líbezným lašským „Starodávným“ se šátečkem. Tam mne přemohlo rozechvívající poselství jejich tance tak, že pro mě zmizelo všecko – a vnímala jsem jen je – jejich prožitek tance, naplněný milostnou zdrženlivostí a současně úžasným napětím touhy.

„Mladina“ z Plzně, jejíž oblastí je Chodsko, Plzeňsko a jižní Čechy, přinesla suitu „Ó radost má“ a v ní výbušnou dominující energii a dynamickou sílu tance mužů – tanečníků, spolu s neuvěřitelnou múzičností celku. Už kolikrát v minulosti v odstupu divadelního prostředí jsem pocítila na sobě podmanivou sílu této suity. Avšak ještě nikdy tak hluboce, jako zde.

Oba soubory s převahou mladých lidí výborně předávají uvnitř svých kolektivů umělecké zkušenosti z generace na generaci. Vyvíjejí se a přitom jakoby nestárnou. Oba také mají v sobě obsaženu choreografickou tvorbu nadaných tvůrčích osobností – zakladatelky „Hlubiny“ Zdeny Kyselé a její dcery Katky Macečkové a Miloše Vrščekého v „Mladině“.

Plná dojmů, které jsem nečekala, zamýšlená, vracela jsem se ze zahradní slavnosti. Ta Národopisná výstava před 110

léty nebyla dílem jen několika intelektuálů, umělců a nadšenců. Předcházela ji přece mimořádná sbírková a společenská aktivita, ze které vzniklo na území Čech, Moravy a Slezska na 200 regionálních muzeí i národopisná část Národního muzea. Tance, které byly často pouze v zaprášených guberniálních sbírkách, začaly žít v kroužcích a souborech. Národopisná výstava československá položila základ k jejich adaptaci pro jeviště. Tím bylo u nás zachováno bohatství lidové kultury v rozsahu v okolních zemích nebývalém. Moje práce se studenty oboru choreografie na Taneční katedře HAMU i práce s adepty základů choreografie ve Škole folklorních tradic mne poučila o nečekaném zájmu a množství a i talentech současných mladých, kteří tu jsou a chtějí s tím bohatstvím pracovat.

Ano – jsem ráda, že vzniká pro to vše nová „koncertní síň v přírodě“ na terase Letohrádku Kinských, sídle Národopisného muzea, na kulturní křižovatce Prahy. Zázitek, který dnes večer ve mně doznívá, potvrzuje, že tu příležitost budou umět nejen naplnit, ale i překvapivě přesáhnout.

Národopisná slavnost v Kinského zahradě. Uspořádáno u příležitosti 110. výročí Národopisné výstavy československé a prvního nahlédnutí do opraveného Letohrádku Kinských pod záštitou náměstkyně primátora hlavního města Prahy Jana Bürgermeistera. Pořadatelé: Národní muzeum Praha – Národopisné oddělení Historického muzea, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu Praha – útvar ARTAMA a Sdružení pro dětskou taneční tvořivost. Praha, 21. a 22. května 2005.

Jiřina Mlíková

Jarní pozdrav Hradišťanu plzeňským posluchačům

Soubor „Hradišťan“ vedený Jiřím Pavlicou má v Plzni po mnoho let své věrné příznivce. A není jich málo. Jak jinak si vysvětlit zcela zaplněný prostor plzeňské Velké synagogy během posledního setkání s moravskými hosty, jež se uskutecnilo již podruhé v rámci cyklu „Synagoga Concerts“ čtvrtek 31. března?

Ač zde šestičlenná kapela se zpěvačkou Alicí Holubovou vystupovala s podobným programem již před dvěma lety, je zřejmé, že lidé, zklamaní televizní „kulturou“, podvědomě touží po bezprostředním zážitku a kultivovaném projevu. I tentokrát spolu s „Hradišťanem“ vystoupil mistr mluveného slova, přední český herec Luděk Munzar, nikoliv však s poezií Jana Skácela, jak tomu bylo v roce 2003, ale proto, aby znovu připomněl jednak vitální poezii Fráni Šrámka, jednak aby širšímu publiku představil tvorbu současného básníka Františka

Novotného, jenž byl tomuto vystoupení zároveň přítomen. V Munzarově podání se tak opět rozezněla kantiléna Šrámkových veršů, zatímco Novotného poezie zaujala aktuálností výpovědi současného tvůrce, jehož poselství – alespoň měřeno délkou potlesku – nezůstalo bez odezvy.

Podobně jako při jiných setkáních, i tentokrát se „Hradišťan“ pohyboval mezi odkazem klasických písňových sbírek moravských sběratelů (Sušil, Bartoš) a původní Pavlicovou tvorbou, jež zůstává zejména po hudební stránce více či méně inspirována. Posluchači ocenili stylovost pěveckého i hráčského projevu, jenž je stran ladění a barevné vyváženosti v „Hradišťanu“ doveden k největšímu mistrovství. O jediné ženě, která se během večera na pódiu objevila – zpěvačce Alici Holubové, lze dnes již s jistotou tvrdit, že se jedná o jednu z předních osobností v oblasti interpretace folklorní písně, která neopakovatelným tvůrčím způsobem navazuje na bohaté tradice svých předchůdkyň.

Společný zpěv chodské lidové písně „Na rozloučení, mé potěšení, postavím pod okny máj...“ v samém závěru koncertu, v němž hosté z Moravy neopomenou vzdát hold zdejšímu kraji, byl vskutku oním vstupním obřadem, jímž se Plzeň po tvrdošíjně zimě otevřela novému jaru.

Marta Ulrychová

Nesoutěžní přehlídka dětských souborů

V Zubří u Rožnova p. R., opět v krásných májových dnech, a to 21. 5., se uskutečnil již 21. ročník nesoutěžní dětské přehlídky dětských folklorních souborů.

Letos se zúčastnilo přehlídky sedm souborů, což dosvědčuje proti minulosti, že přibývá akcí pro dětské soubory, a z tohoto důvodu se některé soubory letos omluvily. Každoročně zveme také pro oživení soubor odlišného regionu. Letos to byl soubor „Hořeňáček“ z Lázní Bělohrad, který osvěžil svým podkrkonošským folklorem valašské prostředí. „Hořeňáček“ byl skvělý. Na

přehlídce vystoupilo letos 260 dětí ze souborů: „Malušata“ z Liptálu, „Sedmikvítek“ z Frenštátu pod Radhoštěm, „Valašenka“ z nedaleké Vidče, „Solánek“ z Hutiska–Solance a dva domácí dětské soubory „Beskydu“. Přehlídka byla nesoutěžní, a právě proto všichni tančili a zpívali pro radost, rovněž vedoucí nepřeshlapovali nervózně při vystoupení.

Májovou atmosféru celého dne a také přehlídky podtrhuje vždy tradiční „Metlářský jarmark“ se vším všudy. Vyvrcholením bývá kácení máje uprostřed veškerého dění a velké účasti diváků. Tradiční scénkou ogaři a dcérky neobveselují jen v Zubří, ale také v širokém okolí. Krásný májový den zakončuje vždy lidová májová veselice.

Režie VSPT „Beskyd“ vyšla opět na jedničku, včetně nádherného počasí.

Beskyďáci

XII. vítání máje v Pardubicích

V neděli 1. května proběhl v pardubickém domě kultury Dukla koncert dětských souborů „Radost“, „Perníček“, „Holoubek“ a „Marcipánek“ v rámci dvanáctého ročníku „Vítání máje“. Zúčastněné pardubické soubory a jejich muziky působí při Základní umělecké škole a garanty jejich vysoké kvality jsou zkušené pedagožky a choreografky, sestry Jitka Vítková a Blanka Slouková. Na přípravě programu dále spolupracovaly muziky „Perníček“, „Šmidlátko“ a „Šmidlata“ a dva hosté, slovenský dětský soubor „Matičiarik“ z Banské Bystrice (vedoucí Z. Drugová) a „Sluníčko“, nejmladší skupina rokycanských folklorních souborů (vedoucí A. Hirschová).

Pořad nebyl tematicky zaměřen, přesto jej v různých obměnách dobře propojilo zpracování dětské hry. Objevilo se v „Kolíbačkách“ děvčátek z „Holoubku“, v nápaditých tancích s košťaty či košíky (soubor „Radost“) a zejména v dramaturgicky i režijně vynikajícím bloku B. Sloukové „Než přijde pan učitel“ v novém nastudování souborů „Marcipánek“ a „Perníček“. Zcela odpovídající zde bylo zapojení začínající dětské kapely, příkladná byla práce s rytmem říkadel i jevištní kompozice školních písní a jednoduchých tanců. Svě místo zde měla i řehořská koleda. Děti zcela přirozeně zpívaly a tančily s citem pro tento druh tanečního divadla. Inspirativní práci s říkadly, dokonce s využitím kánonu a paralelních rytmtů, přinesl i soubor „Holoubek“ (J. Vítková) v bloku „Přistáličky“. Také oba hosté představili svůj pohled na dětskou hru: „Matičiarik“ má hraní přímo v názvu čísla „Hry na Jánošíčka“, rokycanské „Sluníčko“ s „Malou muzikou Rokytky“ namalovaly tři dětské obrázky: I. „Na dvorečku“, II. „Na pastvě“ a III. „Masopustní“.

Všechny skupiny pardubických dětských souborů vynikají kultivovaným hlasovým projevem. Také muziky ve stylu hry a nástrojovém obsazení navazují na nejlepší tradice východočeských kantorských muzik, jak o nich máme doklady z 18. a 19. století. Zajímavé hudební úpravy jsou dílem M. Doubka, D. Slouky a I. Dostálové.

Na programu byla dále hudebně-taneční kompozice inspirovaná Smetanovým proslulým klavírním cyklem „České tance“ (soubor „Radost“) a blok „O mužích a ženách“ z moravsko-slovenského pomezí na hudbu skupiny „Čechomor“ (soubor „Perníček“). Zařazení poslední jmenované choreografie souvisí s osnovami pro základní umělecké školy, které

předepisují seznámení s „tanci jiných národů“. Dorost „Perníčku“ tančil s chutí, která mírnila i závažnější technické nedostatky v provedení tanců. Vůbec nejsem nepřítelem podobných experimentů, naopak mi chyběla mnohem větší odvaha při uchopení tohoto zadání. Zásadní výhradu směřuji k autorce choreografie (L. Šťastná) kvůli nešťastné volbě hudební předlohy, která svým tématem (zejména část „Pravda na dně korbele“, ale i „Loučení rekruta“ a „Ješitní Goralé“ v podání zhruba šestnáctiletých tanečniců) i stylem (posun v hudbě směrem k rocku nebo „pseudokeltským“ fúzí) neposkytla adekvátní protějšek k „tradičnímu“ tanečnímu výrazu.

První květen v Pardubicích byl příjemným setkáním s dětským folklorem na jevišti. Tak, jako se kdysi na českém venkově v tomto čase stavěly máje z lásky (hoši děvčatům) či z úcty (třeba panu starostovi), bylo i z letošního Vítání máje patrná láska dětí k lidovému tanci i úcta publika k těm, kteří jej znovu objevují, obohacují svým osobitým přístupem a hlavně předávají dalším generacím.

Zdeněk Vejvoda

Dětská přehlídka v Kyjově nadchla i poučila

Malí muzikanti, tanečníci a zpěváci z našich folklorních souborů se jednou za dva roky pravidelně setkávají, aby se představili nejen odborným porotcům a veřejnosti, ale také svým stejně starým, starším i mladším kamarádům z jiných kolektivů. Postupové přehlídky dětských folklorních souborů se konají v rámci cyklu Národní přehlídky v oblastních, regionálních, krajských kolech a nejlepší soubory z celé České republiky se setkají v národním finále, které se koná v polovině června v Jihlavě.

Postupové oblastní kolo souborů z kyjovského, veselského a strážnického Dolňácka a ze Ždánicka se konalo v sobotu 23. dubna odpoledne v divadelním sále Městského kulturního střediska v Kyjově. Připravilo ji Folklorní sdružení Kyjovska za výrazné podpory nejen Městského úřadu Kyjov a již zmíněného kulturního střediska, ale také řady sponzorů. Představitelům firem A Studio, WIKI, ProEx, Pekařství HAPEK, ZaZa a Reality GAYA patří velké poděkování velmi spokojených dětských účinkujících, kteří si z přehlídky odnesli jen ty nejlepší vzpomínky, ale také radostné okamžiky. Před zahájením přehlídky děti pozdravil také starosta města Kyjova František Lukl a popřál jim mnoho úspěchů.

Po organizační stránce přehlídku velmi dobře připravila Hana Vašulková společně s dalšími vedoucími místního souboru Kyjovánek. Kromě tohoto místního kolektivu se dále představily děti ze souborů Rosénka Milotice, Kyjovánek II Kyjov, Lipinka Vracov, Marýnka Vracov, Podkověnka Svatobořice-Mistřín a Ždáníčánek Ždánice. Jednotlivá dětská představení hodnotila odborná

porota ve složení Anna Maděričová (předsedkyně), Romana Habartová, Jiří Tománek, Radek Zapletal a František Synek.

V pořadu se soubory představily v celku kvalitními pořady. Ukázalo se, že vedoucí dovedou zhodnotit na podobných setkání získané zkušenosti či rady a s dětmi dovedou připravit zajímavé komponované folklorní pořady. Jejich předností bylo dětské nadšení, zájem a bezprostřednost, vyvěrající z každého pohybu, gesta, tance nebo zpěvu. Vůbec nevdala nějaká ta chybička, špatně zahraná nota nebo nezdařený zpěv. Malí umělci dali do svých vystoupení celé své srdíčko a své vedoucí nezklamali. Odměnou jim bylo nejen poděkování předsedkyně poroty, ale pro přespolní také společný celodenní výlet do Kyjova, spojený s návštěvou filmového představení a společnou zábavou v kině Panorama v době, kdy jejich vedoucí poslouchali hodnocení a rozbor z úst porotců.

Na závěr předsedkyně poroty před celým dětským auditoriem čítajícím určitě 500 pozorných očí přímo v kině vyhlásila vítěze, a tím také postupující na krajskou přehlídku do Čekovic. Postoupily děti z Kyjovánku s pořadem Mlynářů a Ždáníčánek s programem Jarmark, náhradníkem byl jmenován soubor Lipinka s pásmem U vody.

Ku škodě celé přehlídky byla absence dětských souborů z Veselska a Strážnicka. Hornácké soubory byla vybrány z dětského festivalu Mladé Hornácko. *František Synek*

I. koncert hvězd 2005 v Lipnici nad Sázavou

V soboru 21. května se za krásného počasí uskutečnil v prostorách lipnického hradu 1. koncert hvězd dětského folkloru.

Hned napoprvé přijeli ti nejlepší, vítězové z celostátní přehlídky 2004 ve Velký Losinách Tomáš Beníček a Michal Šabršula, společně se stříbrným Zpěvákem Uherskobrodská Radimem Beníčkem, bratry Michalem a Erikem Vaculovými z Lopeníka a Natálkou Vaculovou, čerstvým Slavíčkem v kategorii 7–9 let celého Slovácka, která získala titul jen týden před lipnickým koncertem.

Zpěvačky doprovázela chlapecká hudecká muzika souboru „Kuřátko“ z Bánova, toho samého, jež je zatím posledním laureátem z národní přehlídky DFS v Jihlavě. *Hodinový kon-*

»

Návraty ke kořenům

Multietnické setkání příslušníků národnostních menšin Jihomoravského kraje bylo v sobotu v brněnském Domě pánů z Kunštátu.

Národopisný a folklorní rej s písněmi a tanci tam doplnila přehlídka národních jídel s ochutnávkou. Také ukázka výrobků lidového užitého umění národností a výstava nazvaná „Různost etnik v Jihomoravském kraji.“

„Na nádvoří Domu pánů z Kunštátu se střídali na pódiu i přes úmorné vedro skupiny a sólisté národnostních menšin v pásmu „U nás je to tak“. Odpoledne pak zájemci o malou taneční školu, tentokrát s výukou polských a romských tanců. Na ni navázalo vystoupení českých krajanů ze Srbska a společný galakonzert zúčastněných menšin „Návraty ke kořenům.“ Do noci se pak protáhla májová veselice,“ uvedl hlavní organizátor, Vlastimil Fabišik z Obce Slováků. Dodal, že při mnohaetnickém setkání účinkovali občané z Angoly, Ruska, Řecka, německé spolky, Bulhaři, Slováci, Poláci, Moravští Chorvaté z Mikulova, přátelé jižních Slovanů, Podkarpatské Rusi, romská sdružení z Hodonína i Brna.

Václav Žalud

cert se skládal z mozaiky sólového zpěvu, písniček s muzikou, harmonikových sól i tance. Koncert se líbil, moravští ogaři museli dvakrát přidávat a diváci odcházeli spokojení.

Po úspěchu akce i gratulaci předsedkyně Horáckého folklorního sdružení paní Mgr. Evy Pejchalové ze Světlé nad Sázavou již dnes Vás všechny rádi zveme na druhý ročník přehlídky, jež se uskuteční opět v sobotu 20. května 2006 na lipnickém hradě, a uvítáme na ní mimo jiné i dětský soubor „Kopaničárek“ ze Starého Hrozenkova s čerstvým Zlatým Slavíčkem Slovácka 2005 Pavlem Zapletalem a náš domácí „Škubánek“ ze Světlé nad Sázavou.

Velké poděkování nás všech patří panu kastelánovi Markovi Hanzlíkovi, jež nám poskytl veškerou pomoc a podporu, bez níž by se koncert jen těžko mohl uskutečnit. *Luděk Vejsada*

Zpěváčci v Rokycanech

Před čtrnácti lety začala tradice rokycanských regionálních soutěží ve zpěvu lidových písní. Letošní ročník připravilo na sobotu 19. března občanské sdružení Klubu přátel souboru „Rokytká“ ve spolupráci se Základní uměleckou školou v Rokycanech, za podpory Ministerstva kultury ČR.

Vinou nešťastného období dlouhých chřipkových prázdnin v Plzeňském kraji bylo letos přihlášeno méně dětí – oproti stu a více soutěžícím z minulých ročníků jich nastoupilo pouze sedmdesát – úroveň však byla opět velmi dobrá a v každé ze čtyř kategorií se projevil výjimečné talenty. Již po několik let za sebou potvrdily své kvality především přirozeně muzikální a dobře vedení zpěváčci z Chodska, především z Mrákova a Domažlic.

Výraznou změnu oproti minulým ročníkům znamenal velký úspěch žáků základních uměleckých škol. Všichni jsme velmi ocenili, jak učitelé se svými svěřenci citlivě pracují s lidovou písní. Snad má na tomto zlepšení svůj podíl i rokycanská soutěž, která každoročně přináší srovnání a inspiraci a každopádně vede k podstatnému rozšíření dětského repertoáru od „čítankových“ popěvků k méně známým písním našeho regionu.

V porotě společně zasedli Zdeněk Bláha a Věra Rozsypalová-Bláhová z Horní Břízy, Josef Kuneš a Kamil Jindřich z Domažlic, Miroslav Šimandl z Plzně, Jitka Pánková, Alena Vimrová a Jaroslav Švík z Rokycan.

Vítězkami v nejstarší čtvrté kategorii se staly Pavla Popelková z Domažlic

Taneční víkend s Ondrášem

a Iva Vlčková z Rokycan, na dalších místech svým zpěvem zaujaly Petra Popelková (ZUŠ Domažlice), Iva Zavadilová a Martina Vachovcová (ZUŠ Kdyně).

Ve třetí kategorii se o zlatého Zpěváčka podělily Barbora Balounová z Mrákova a Josef Štefan z Domažlic, za nimi Magda Hrušková (soubor „Mráček“ Mrákov), Václav Dufek (ZUŠ Domažlice), Lucie Halamová (ZUŠ Kdyně) a Přemysl Kouba (soubor Jiskřička Plzeň).

Nejúspěšnější ve druhé kategorii byli Michal Švec z Mrákova a Jana Bruthansová z Hořovic, následovaly neméně zdařilé výkony Roberta Obermaiera (ZUŠ Chrást), Jakuba Frühaufa (soubor „Sluníčko“ Rokycany), Dany Radolfové (ZUŠ Chrást) a Michaely Krausové (ZUŠ Hořovice).

Mezi nejmenšími dětmi porota ohodnotila výkony Aničky Černé a Elišky Märzové z Mrákova.

Do celostátního finále soutěže Zpěváčci za Plzeňský kraj vyslalo kolegium poroty výhradně zpěváky z Chodska: Josefa Štefana, Václava Dufka, Pavlu Popelkovou a Barboru Balounovou.

Společný koncert vítězů v sále rokycanské hudební školy je každý rok výjimečným zážitkem. Kromě sólových výkonů těch nejlepších v jednotlivých kategoriích nabízí i sezpívaný sbor všech zúčastněných zpěváčků a hudební vstupy pánů porotců a jejich hostů. Nejinak tomu bylo i letos. Spolu s manželi Bláhovými, J. Kunešem a K. Jindřichem se představila také „Malá muzika Rokytka“ a „Rokycanský dětský sbor“. Průvodní slovo obstarali Vítězslav Vlček a Eva Košařová ze souboru „Rokytka“.

Zdeněk Vejvoda

Skalní příznivci Vojenského uměleckého souboru „Ondráš“ i „Folklorního sdružení Jánošík“ Brno si zcela jistě pamatují na týdenní akci s názvem „Letní škola lidového umění“, kterou jsme po řadu let organizovali v malebném prostředí vesničky Sloup v Moravském krasu.

Bohužel, vše však časem zevšední, a tak i tato, zpočátku velmi žádaná a hojně navštěvovaná akce, ztratila na své atraktivitě. Poslední roky jsme nebyli schopni naplnit kapacitu školy, a proto nebylo možné ji dále realizovat.

Uvažovali jsme, jak se jinou formou k těmto „naučně-folklorním aktivitám“ vrátit. Tak vznikla myšlenka krátkodobé akce – tanečního víkendu, který není tak časově, finančně ani organizačně náročný a přitom by mohl splňovat totéž. Zrodil se tedy projekt „Taneční víkend s Ondrášem“, který se koná třikrát v roce a doufáme, že si už našel své místo u folklorních nadšenců a především zájemců o lidový tanec (více na www.vusondras.cz).

Taneční víkendy, jejímiž organizátory jsou „FoS Jánošík“ Brno, „VUS Ondráš“ a „FoS ČR“ (za finanční podpory MŠMT), jsou určeny pro taneční páry členů folklorních souborů, ale i pro širokou laickou veřejnost. V průběhu celodenního sobotního a nedělního tréninku nabízíme možnost seznámit se se souborovou technikou VUS Ondráš – taneční rozcvička, baletní a prvková průprava, technika toček, skoku, zvedaček atd. Vedle komplexní taneční průpravy se účastníci seznamují také s některými z mnoha etnografických oblastí Moravy, Čech a Slovenska nebo Rumunska, a to prostřednictvím tanečních pedagogů z daných regionů. Doposud byly vyučovány tance z oblasti Sedmíhradska, Podpoľania, Moravských Kopanic a čardáše ze Zemplína...

Rádi bychom Vám alespoň v krátkosti přiblížili poslední „Taneční víkend s Ondrášem“. Uskutečnil se v termínu 21. a 22. května 2005 a již dva měsíce před jeho konáním byl naplněn maximální počet účastníků – 20 tanečních párů. Nouzi jsme však neměli ani o velké množství náhradníků. Nic tedy nebránilo tomu, aby se sál na Klubu Univerzity obrany v Brně na Šumavské ulici rozezněl a roztančil melodiemi, písněmi a tanečními variacemi z oblasti slovenského Horehroní. To vše pod citlivým vedením tanečních pedagogů z občanského sdružení „Dragúni“ z Bratislavy Barbory Skrakové a Fera Moronga. V neděli odpoledne zavládla spokojenost jak na straně všech zúčastněných, tak na straně

organizátorů. Příjemnou satisfakcí pro nás bylo to, že téměř všichni účastníci tanečního víkendu odcházeli se spokojeným úsměvem a z jejich úst více než často znělo: Kdy se zase příště uvidíme? Doufáme, že brzy! ...že nám nevěříte?

Tak se přijďte podívat! Ne, díváním se toho moc nenaučíte, přijďte si zatančovat! „Taneční víkend s Ondrášem“ je tu pro Vás! *Blanka Jakubčíková*

Ondráš v Americe

Vojenský umělecký soubor „Ondráš“ se ve zdraví vrátil 11. května 2005 ze svých cest ze Spojených států amerických, konkrétně ze státu Tennessee, městečka Pigeon Forge, kde se účastnil „Festivalu národů“.

Cestovní horečka do vzdálených končin vypukla 20. března 2005 před půlnocí, kdy jsme se rozloučili s městem Brnem a ujížděli autobusem plným kufrů a pětadvaceti dychtivých „Ondrášovců“ ku Praze. Z ruzyňského letiště jsme paty „odlepili“ v ranních hodinách. Naše putování směřovalo do Paříže, kde jsme přesedlali pod křídla amerického Boeingu 737 a naše cesty v tu chvíli pokračovaly mílovými kroky...

V Atlantě (hlavním městě státu Georgia) jsme hladce přistáli v nočních hodinách tamějšího času, kde na nás již čekal „coach“ (autobus), který nás po 5 hodinách cesty dopravil do našeho přechodného domova – motelu Microtel Suites v městečku Pigeon Forge ve státě Tennessee. Pigeon Forge se nachází v údolí hor Great Smoky Mountains, které jsou proslulé svými oku lahodícími mračny a známé díky člověku nebezpečným medvědům.

Dollywood, zábavní park, ve kterém se „Festival národů“ konal, byl od našeho motelu vzdálen asi 15 minut cesty pro Ameriku typickým žlutým „schoolbusem“.

V parku se nachází osm divadel a pódíí. Pro Ondráš bylo vyčleněno druhé největší divadlo zvané „The Showstreet Palace“ s kapacitou pro 900 diváků, ve kterém jsme během naší padesátidenní účasti na festivalu odehráli a odtancovali 83 vystoupení. Tady náš soubor shlédlo přibližně 30 000 diváků. Vystupovali jsme 6 dní v týdnu, 2x až 3x denně.

Na tomto mezinárodním folklorním festivalu Českou republiku společně s námi reprezentovala „Dětská lidová muzika Notičky“ z Řevnic u Prahy. Festivalu se účastnily mimo jiné i soubory z Číny, Ekvádoru, Itálie, Litvy, Německa, Ruska, Srbska, Trinidadu a Zambie, takže pro návštěvníky Dollywoodu byla nabídka opravdu bohatá a pestrá.

Součástí parku jsou horské dráhy, nejrůznější atrakce včetně vodních, vyhlídkový vlak, spousta malých obchodů se suvenýry a ve Spojených státech nikdy nechybějící stán-

ky s občerstvením. Hamburgerů, pizz a barbecue jsme si užili nadmíru.

Náš sedmýdenní pobyt jsme si několikrát zpestřili večerními „besedami“ u cimbálu v nedalekých, zato však pečlivě vybraných občerstvovacích stanicích (ve městečku Pigeon Forge vládne prohibice).

Snažili jsme se šířit slávu českého a moravského folkloru jak se patří a znovu jsme se přesvědčili, že si naše lidové umění najde bezpočet příznivců ve všech koutech světa.

Klidným přistáním na ruzyňském letišti v Praze a příjezdem do Brna, kde nás s očekáváním vítali naši blízcí a kamarádi, jsme si uvědomili, že jsme zase o něco starší. O šest hodin.

*Radek Odehnal
(za kolektivo účastníků zájezdu)*

Valašský vojvoda tančí a zpívá v Japonsku

Po čase se stalo jedno místo na Zemi zcela něčím výjimečným.

Pro letošní rok bylo vybráno za centrum kultury a společenského dění na naší planetě město Seto v japonské prefektuře Aichi, kde právě světová výstava probíhá. Od 25. března do 25. září 2005 se v Japonsku představuje svou expozicí a bohatým doprovodným programem řada zemí, mezi nimi i Česká republika.

Pro návštěvníky z celého světa je zde připravena unikátní expozice 125 států a osmi mezinárodních organizací.

V moderní době, kdy se technologie stále rychleji vyvíjejí na úkor přírody, si vůči ní člověk uvědomuje obrovský dluh. Proto hlavním tématem, charakterizujícím tento problém, je „Moudrost přírody“. Myšlenka hlavního tématu se objevuje i v roli maskotů světové výstavy. Lesní děťátko Kikkoro pořád poskakuje a je plné energie, chce vidět a zkusit všechno. Symbolizuje zvědavé a veselé mládí plné entuziasmu. Naproti tomu Morizo je lesní dědeček, žije v lese už odedávna. Je to dobrácký hodný starý muž, který mnoho viděl a všechno zná. Přesto je velmi zvědavý. Symbolizuje moudrost, vyspělost a tolerantnost dospělosti a stáří.

Prezentace České republiky klade důraz na ukázkou a originální pojetí českého umění a kultury i výjimečnost a originalitu ve smyslu ztvárnění tématu. Česká republika se EXPO 2005, jehož hlavním tématem je „Moudrost přírody“, účastní expozicí, pro níž zvolila jedno z podtémat – „Umění života“. Expozice „Zahrada fantazie a hudby“ je pojata jako relaxační prostor s optickými a zvukovými objekty. Součástí účasti České republiky jsou i doprovodné kulturní akce, z nichž některé budou prezentovány i mimo areál EXPO a kancelář generálního komisaře k nim vydala výpravné katalogy v anglické a japonské verzi.

Nejvýznamnější událostí bude Český národní den, který proběhne v pátek 24. 6. 2005 ve třech prostorách výstavního areálu – Expo Dome, Expo Hall a Global Common 4 Event Space. V tento pro Českou republiku důležitý den se návštěvníkům představí široké žánrové spektrum naší hudební kultury z různých oblastí České republiky. Na Českém národním dnu vystoupí dětský pěvecký sbor „Severáček“ z Liberce (sbormistři Silvie a Petr Pálkovi), trio Emila Viklického se zpěvačkou a cimbalistkou Zuzanou Lapčíkovou představí jazzové prvky spojené s harmonickými a rytmickými názvuky typickými pro moravskou lidovou hudbu. Dále se v Aichi představí „Symfonický orchestr Hl. města Prahy FOK“ s dirigentem Petrem Altrichterem. Jako sólisté vystoupí vynikající houslistka Hana Kotková, laureátka soutěže „Pražského jara“, klarinetistka Ludmila Peterková, harfenistka Jana Boušková, violoncellista Jiří Bárta. V rámci „Českého národního dne“ vystoupí i pouliční divadlo Continuo. Aby žánrové spektrum bylo kompletní, představí se v japonské prefektuře Aichi český a moravský folklor v jeho mimořádné hudební, taneční a krojové rozmanitosti. Z velkého množství kvalitních těles byl vybrán soubor lidových písní a tanců „Valašský vojvoda“ z Kozlovic. Režii tohoto prestižního počínu mají Jiří Nekvasil a Vladimír Darjanin (generální komisař EXPO 2005).

Soubor „Valašský vojvoda“ odlétá do Japonska 5. června. Od 7. 6. bude v zemi vycházejícího slunce prezentovat moravský folklor, Janáčkův kraj, obec Kozlovice a především Českou republiku. Pro tuto příležitost jsou nastudovány dva speciální 90 minutové programy pro 14 koncertů s populárními workshopy, kde proběhne výuka našich národních tanců. Umělecké turné souboru „Valašský vojvoda“ po hlavních centrech (Itami, Hamamatsu, Tokio, Fujisawa, Kawasaki a další) vyvrcholí představeními na „Českém národním dnu“ 24. 6. na EXPU 2005 v prefektuře Aichi, poblíž města Nagoia.

Zdeněk Tofel

Za Františkem Rounem

Když musel František Roun odejít z praktických důvodů z aparátu ÚV SSM v době normalizace, nastoupil do Agentury pro propagaci průmyslu, která byla součástí Podniku technických a propagačních služeb.

Velmi rychle se zapracoval a samostatně zajišťoval akce, zejména výstavy pro průmyslové podniky. Nejvíce úsilí však věnoval hnutí mládeže ZENIT, kterému byl duchovním i organizačním otcem.

Jeho tvůrčí přístup a obětavost byla příkladná a jeho zásluhou se technická tvůrčí činnost dětí a mládeže velmi slibně rozvíjela v celé republice.

František Roun byl velice odpovědný a obětavý pracovník a starostlivý otec rodiny. Práci, kterou dělal se věnoval s plným nasazením. Byl velmi dobrým organizátorem s poctivým přístupem ke každé akci. Uměl organizovat a řídit tvůrčí kolektivy při domácích i zahraničních výstavách a přehlídkách prací českého průmyslu a mladé tvůrčí generace. Této práci zůstal věrný až do konce svého života. *Václav Hudský*

Strážnický řezbář Gajda slavil

K nejuznávanějším lidovým výrobcům betlémů na Moravě patří František Gajda (nar. 10. 3. 1935) ze Strážnice. Držitel ceny za druhé místo v soutěži profesionálních řezbářů se zahraniční účastí v Jindřichově Hradci v roce 2003 oslavil v plné svěžesti a tvůrčí činnosti své životní jubileum – sedmdesát let. U slávy nechyběla ani jeho oblíbená harmonika, kterou umně rozehrál do tónů písniček.

I když se vyučil instalatérem, studoval strojní průmyslovku, byl učitelem, kdy zasvěcoval děti do ručních prací se dřevem a kovem, a dvacet šest let pracoval ve stavební strojařině jako technický kontrolor, vůně dřeva jej provázela celý život. „Při všech těchto aktivitách jsem stihl stále něco vyřezávat. Průpravu jsem prožíval ve figurální tvorbě už jako malé dítě u svého otce, který byl kamnářem, a s hlínou se dalo modelovat pořád. Otec uměl také vyrábět různé praktické výrobky ze dřeva, pro které si chodili kamarádi. Přitom si o dřevě vykládali, diskutovali a já pečlivě naslouchal, jak voní dubové či akátové dřevo, jak s ním umět zarábět. Od různých figur z hlíny jsem se dostal až k betlémářství,“ vzpomíná na začátky mistr.

Za svůj dosavadní život zhotovil na padesátku betlémů. Jsou rozesety po kostelech, cestují po výstavách u nás, v Evropě i daleké Americe. Některý z betlémů má tři figurky, naopak jiný zase padesát. Nejvyšší exponát je vysoký čtyřicet centimetrů a je umístěn ve strážnickém kostele. „Jedna figurka mi vezme i čtrnáct dní a je ještě nedodělaná,“ tvrdí Gajda.

Jeho betlémy jsou vzpomínkami na dětství, na mládí, na všechno pěkné, co prožil. „Měl jsem v této oblasti radostné mládí, protože naši měli dobytek a já jsem bez odmítání chodíval na pastvu. Tam byla ta inspirace. Tak si například představuji ty pastýře v betlému, jako kluky na pastvě,“ říká.

Posledních pět let přijíždí do dlhny řezbáře F. Gajdy u Skalické brány sbírat zkušenosti několik mladých výtvarníků – z Veselí, ze Strážnice, z Vracova a ze slovenského Kátova. „Já jim svoje názory nevnucuji, maximálně poradím. Abych jim tím nebral chuť do práce, nekomandýroval je. Obvykle jim to pochválím a ať si každý jde svojí cestou. Jen aby do toho nepletli jednotlivé slohy, zdůrazňuje učitel.

Přáním Františka Gajdy do dalších let je doplnit chybějící postavičky v deseti betlémech a udělat i ty, co nosí v hlavě. „A hlavně musí být takové, které žádný řezbář nemá,“ konstatuje odhodlaně strážnický umělec.

Vyšlo též v týdeníku Slovácko, 15. března 2005, Antonín Vrba

Sedmdesátníkova folklorní zpověď

Nepřehlédnutelný svou postavou, ale především košatostí znalostí a nesmírnou šíří kulturního rozhledu dožívá se PhDr. Miloš Hudec 17. srpna v Brně-Vinohradech sedmdesátí let. Stále aktivní nezávislý publicista nechybí v Brně na žádné významné divadelní premiéře nebo výstavě výtvarného umění.

Jubilant je jen o deset roků starší než strážnický mezinárodní folklorní festival, který je jeho velkou láskou. V letech 1972 až 1975 byl dokonce členem jeho organizačního výboru. Náš rozhovor proto nemůže začít jinak než otázkou:

Co jste měl ve výboru na starosti a jak na ty roky a lidi kolem sebe vzpomínáte?

Nebylo u nás významnějšího festivalu a reprezentativnější folklorní akce než Strážnice. Mezi návštěvníky nechyběli prezident republiky, předseda vlády, ministři, renomovaní umělci a vědci, zahraniční osobnosti. Byl jsem tehdy místopředsedou Okresního národního výboru v Hodoníně a kultura, zejména spjatá s regionem, byla nejen v mé kompetenci, ale byla součástí mého dechu. Když jsem byl

jmenován do výboru, považoval jsem to za mimořádnou poctu. Vždyť na přípravách festivalu se podílely osobnosti jako Slávek Volavý, Václav Frolec, Zdenka Jelínková, Věra Haluzová, Josef Tomeš, Dušan Vlach, Bohumil Mlýnek, řada funkcionářů Jihomoravského krajského národního výboru. Byli jsme dělný kolektiv. Zajišťoval jsem přirozeně vše, co souviselo s „mým“ okresem. Nikdy nešlo o nějaké resortování. Kdo mohl, rád podal pomocnou ruku i jinde. Tam, kde toho bylo třeba. Kolem výboru se točila velká skupina milovníků Strážnice. Za všechny vzpomenu „ubytovatele“ senátora Jana Bendu, malíře Aleše Černého a Františka Cundrlu. Je mi smutno, když si uvědomím, že dnes již nejsou mezi námi. Otázka zdaru festivalu byla pro ně, stejně jako pro nás, otázkou cti.

Kde jsou vlastně kořeny Vašeho vztahu k folkloru?

Nemusíte hledat dlouho. Narodil jsem se v Kyjově. Tam jsem se setkával s folklorem na každém kroku. A nejen to. V Kyjově byla silně rozvinuta tzv. aktivní kultura. Hráli jsme divadlo, pořádali cenné výstavy, zpívali v mnoha sborech, hrálo tam několik orchestrů, běžná byla literární pásma, soutěže, besedy, taneční zábavy. Folklor nikde nechyběl. Někdy bylo až nemilé, když se třeba dialekt vloudil do Nezvalovy hry o Atlantidě. Vše s folklorem organicky souviselo. Jednou se ptali akademického malíře Vladimíra Vašíčka, proč má tak rád červenou barvu, proč má jeho Svatobořanka i nohy červené. „To pramení z folkloru! Zkuste celý den okopávat vinný hrad, krev se vám nahrne do hlavy a i modrou uvidíte červeně,“ odpověděl tazateli. Proto je tolik červené v našich ornamentech.

Když jsem odešel z Kyjova, nejvíce mi chyběly slovácké tradice. I v Praze jsem vystupoval v kroji. Zpíval u cimbalu. Udržoval svůj dialekt. Po návratu na Slovácko jsem byl velmi zaujat spartakiádní skladbou „Rodná země“ a do folkloru jsem se vrátil. Jako učitel jsem však viděl svou polohu v práci s dětmi. Nejvíce jsem spolupracoval s Pavlem Čechem a jeho „Podlužánkem“. Byli jsme na velkém zájezdu i v Moskvě a recipročně hostili moskevský dětský soubor „Rudé plachty“ u nás.